

Výsledky

Během pilotního projektu adresného zvaní ke screeningu bylo od ledna 2014 do června 2015 zdravotními pojišťovnami rozesláno přes 3,5 milionu pozvánek, do jednotlivých programů skríníngu karcinomu prsu, kolorekta a děložního hrdla bylo zasláno v tomto období zhruba 1 milion, 2,7 milionu a 1,1 milionu pozvánek. Na první pozvánku ke screeningu prsu (587 tisíc žen), kolorekta (1,7 milionu osob) a děložního hrdla (665 tisíc žen), zareagovalo 19,7 %, 19,5 % a 13,5 %. Po adresném zvaní došlo k navýšení pokrytí screeningovými programy (pokrytí u mamografického z 58,2 % v roce 2014 na 61,5 % v roce 2015, u kolorektálního z 26,9 % na 33,1 % a u cervikálního screeningu z 55,8 % na 56,3 %. Na základě údajů z Národních registrů screeningu vyplývá, že onemocnění jsou opravdu detekována v raných stadiích. U screeningu karcinomu prsu v 72 % v prvním stadiu (96 % stadium I nebo II), kolorekta 44 % (65 % stadium I nebo II) a u děložního hrdla sledujeme 4 % abnormálních výsledků. Při hodnocení hrubé mortality sledujeme v období 2004–2014 pokles o 18 % u karcinomu prsu, o 24 % u karcinomu kolorekta a o 15 % u karcinomu děložního hrdla.

Populační údaje ČR svědčí o viditelném dopadu časného záchytu na zátěž české populace těmito onemocněními. V rámci pilotního projektu adresného zvaní byla ověřena funkčnost navrženého systému adresného zvaní a jeho monitoringu, pojišťovny v rámci udržitelnosti projektu budou pokračovat v rozesílání adresných pozvánek. V ČR byl připraven akční plán pro rozvoj programů zdravotního screeningu, který bude realizován prostřednictvím série projektů řešených Ústavem zdravotnických informací a statistiky ČR ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví. Tyto projekty směřují k efektivnímu zavádění vědecky podložených programů časného záchytu a vytvoří národní koordinační centrum programů časného záchytu onemocnění, zázemí pro tým odborníků, který by strategicky plánoval a realizoval pilotní testování nových programů a dohlížel na jejich praktickou realizaci (38, 39, 40, 41).

V. SOUČASNÝ POHLED NA VYUŽITÍ SCREENINGOVÝCH PROGRAMŮ KARCINOMU PROSTATY V ČESKÉ REPUBLICCE

Česká republika splňuje všechny výše uvedené odborné požadavky na provádění selektivního screeningu karcinomu prostaty, a to zejména pro určitou úžeji definovanou věkovou skupinu mužů (demografické údaje o vysokém nárůstu incidence onemocnění a neklesající mortalitě zobrazuje graf 1) (42) a pro muže s předchozím výskytem nádorového onemocnění. Na provádění screeningu u těchto populací nyní panuje shoda mezi odbornými společnostmi (Česká urologická společnost a Česká onkologická společnost ČLS JEP), Ústavem zdravotnických informací a statistiky ČR a Ministerstvem zdravotnictví ČR a dominantními plátcí péče v České republice.

Screeningový program pro určitou věkovou skupinu mužů podporovala v minulých letech určitým způsobem autonomně Oborová zdravotní pojišťovna a od minulého roku rovněž Všeobecná zdravotní pojišťovna při spolupráci s Českou urologickou společností. Pro tento projekt byla vytvořena funkční síť několika desítek referenčních urologických ambulantních zařízení a v minulých dvou letech byla ověřena funkčnost celého systému, zejména technického a webového zázemí. Tento projekt začal v loňském roce produkovat první zajímavé výsledky a měl by pokračovat i v dalších letech. Nyní bude záležet především na dalších jednáních ČUS ČLS JEP a VZP ohledně pokračování projektu a vylepšení některých nedostatků (především nedostatečná medializace projektu ze strany VZP a krátká doba nábora umožňující zařazování mužů do projektu v daném roce), aby byl tento projekt skutečně dlouhodobě udržitelný, a tím i smysluplný.

Česká urologická společnost ve spolupráci s ÚZIS ČR a Ministerstvem zdravotnictví ČR plánuje realizaci programu časného záchytu karcinomu prostaty u mužů s předchozím nádorovým onemocněním. U této skupiny mužské populace je dle dat prezentovaných ÚZIS ČR pravděpodobnost výskytu karcinomu prostaty několikanásobně vyšší